

MÄTA OCH SORTERA

Tematiken i väskan "Mäta & sortera" handlar om hur man utifrån yttre utseende tror sig kunna säga något om inre egenskaper. Gruppen fick mäta skallarna på pedagogerna och tog också i sin redovisning upp exempel på hur vi sorterar och mäter idag.

Vad-tycker-du-frågan:

Tycker du att ditt utseende visar dina inre egenskaper?

Diskutera frågan om hur vi sorterar och mäter idag. Är det mänskligt eller innebär det problem? När blir det ett problem? Vem/vilka är det som sorterar och mäter? Stat/individ.

Länkar

- "Så kan du mäta hur elak du är" Aftonbladet 091109
<http://www.aftonbladet.se/kropphalsa/article6089849.ab>
- "Håll koll på din bukhöjd" Dagens Nyheter 090104
<http://www.dn.se/livsstil/halsa/hall-koll-pa-din-bukhojd-1.478626>
- "Dörrvaken uppmanas stoppa alla fula, tjocka och fattiga", Dagens Nyheter 060518
<http://www.dn.se/debatt/dorrvaken-uppmanas-stoppa-alla-fula-tjocka-och-fattiga-1.564104>
- "Utseendet spelar roll när du söker jobb" Svenska Dagbladet 090222
http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/utseendet-spelar-roll-nar-du-soker-jobb_2503539.svd
- Tysken Kretschmers teorier om tre personlighetstyper utifrån kroppsformen.
http://sv.wikipedia.org/wiki/Kretschmers_konstitutionsl%C3%A4ra
- Läs och diskutera "Jakten på det kriminella utseendet" (SvD 091019)
http://www.svd.se/kulturnoje/understrecktet/jakten-pa-det-kriminella-utseendet_3671477.svd

ÖVNING: Du har fått jobb som sorterare!

Fundera på

Du har fått jobb som sorterare av den svenska befolkningen. Du har inte fått några kriterier att utgå från i din sortering utan dessa ska du skapa själv. Bestäm dig för fyra kategorier du tycker är viktiga när man sorterar folk. Motivera dina val.

Diskutera

Bilda en grupp, läs upp era kategorier med motiveringar. Diskutera er fram till fem gemensamma kategorier. Sträva efter att vara överens men om det inte går använd då någon metod där majoritetsprincipen avgör vad ni väljer.

- Skulle det gå att använda era kategorier i något negativt syfte för de kategoriserade?
- Hur försäkras man sig om att sortering av människor inte används till något negativt?

Helklass

Grupperna redovisar vad de kommit fram till.

Sedan genomför de en värderingsövning utifrån följande förutsättningar:

I 30-talets Nazityskland sköttes folkbokföringen med hjälp av hålkort och hålkortsmaskiner som var den tidens datamaskiner. Nazisterna bestämde att det skulle registreras i kortet om man var jude. Arbetet med att stansa in detta hål i kortet utfördes till stor del av hemmafruar för att dryga ut hushållskassan. Hade de något ansvar för det som sedan hände med judarna?

ÖVNING: Kan man döma hunden efter håren?

Många av oss har föreställningar kring hur till exempel kön eller etnicitet påverkar vårt beteende. Ibland har de blivit fördomar vilket försvårar vår möjlighet att förstå den andre och det sammanhang den befinner sig i.

I denna uppgift ska eleverna få möjlighet att reflektera kring om det finns någon koppling mellan hur man ser ut och vilka andra egenskaper man har. Antingen får eleverna gruppera sig med dem som är mest olika eller med dem som är mest lika. Det kan också vara du som lärare som gör denna uppdelning utifrån din egen uppfattning. Detta kan man sedan reflektera kring i den avslutande diskussionen.

Arbeta i grupp

Dela in klassen i lika- eller olikagrupper.

Jämför i gruppen hur lika/olika ni är. Här är några faktorer ni kan utgå från:

- Intressen, smak av olika slag mat, kläder, musik osv.
- Personlighet – humör, känslighet

Vad kom ni fram till, finns det en koppling mellan utsidan och insidan?

Vi människor sorterar och kategoriserar andra människor hela tiden. Detta gör vi för att få ordning på tillvaron. Vilka tror ni är de viktigaste kriterierna för en sådan kategorisering? Låt Fundera själv under 3 minuter och lista så många ni kommer på.

Diskutera gruppernas resultat i helklass

Arbeta enskilt

Fundera över:

- Hur skapas identitet? Vad i detta skapande kan man inte styra själv över?

Skriv ner några punkter om vad du tror är viktigast. Diskutera i grupp.

ÖVNING: Jag förstod att det var han!

I många kulturer och tider har det funnits föreställningar om att man kan se på en person vilka kvalitéer han eller hon har. I alla fall om det är en tjuv eller mördare.

Diskutera

Kan man se om någon talar sanning respektive ljugar och i så fall hur?

Undersök

Hur ser polisen på detta, finns det sätt att se detta?

Undersök

Cesare Lombroso var en Italiensk forskare som hade teorier kring detta. Han verkade främst under 1800-talets senare del. Han dog 1909.

- Vad undersökte han?
- Vilken var hans teori?
- Vilka var hans resultat?
- Vilka konsekvenser fick hans resultat?
- Ansågs hans resultat vara vetenskapliga av samtiden och hur ser man på det idag?

Det finns liknande forskning idag vid Brock universitetet i Kanada. De menar att det finns samband mellan olika avstånd i ansiktet och olika beteenden.

- Vad har de kommit fram till?

- Finns det likheter med Lombrosos forskning?
- Är detta seriös forskning?

Material

- Lombroso

ÖVNING: Har du vad som krävs?

Alla indelningar, klassificeringar och liknande som vi människor skapar har sina brister. De kan verka användbara men man bör alltid vara kritisk mot deras anspråk på exakthet.

Undersök

- Vad betyder IQ och vad är en IQ-test?
- När uppfanns det och av vem? Fanns det ett specifikt syfte med metoden?
- Hur delar man in människor efter IQ, hur ser skalan ut?
- Vad är en normalfördelningskurva och vad visar den? Hur användes den i det gamla betygssystemet 1-5? Vilka konsekvenser fick det. Jämför kort med ert eget system och reflektera kring fördelar/nackdelar med systemen.
- Vilka nackdelar finns det med IQ-test? Vad mäter de inte?

Diskutera i grupp

Bör man använda IQ-test för att välja ut individer till utbildning och/eller arbete?

Undersök

I Sverige myntades under 1900-talet tidigare hälft begreppet A-barn.

- Vad var det?
- Hur gjordes indelningarna?
- Vad användes resultaten till?

På barnavårdscentraler idag används en kurva som ska visa på ett barns normala utveckling, till exempel när det gäller vikt och längd.

- Hur är denna kurva skapad? Vilka undersökningar har gjorts för att kunna göra den?
- Finns det barn som hamnar utanför kurvan? Varför och vilka blir konsekvenserna? Hur viktigt är det att ha en kurva av detta slag att jämföra med?